Foto: Anne Vandenbosch

De meeste varkenshouders huisvesten nog steeds al hun drachtige zeugen individueel, terwijl ze tegen 2013 naar groepshuisvesting moeten overschakelen. Een tweejaarlijkse enquête peilde naar hun plannen. – Frank Tuyttens, ILVO-Dier; Suzy Van Gansbeke, Vlaamse overheid, ADLO & Bart Ampe, UGent –

Onzekerheid remt omschakeling naar groepshuisvesting

Sinds 2003 peilt het ILVO, in samenwerking met de faculteit Diergeneeskunde van de UGent en ADLO van het departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid, aan de hand van een tweejaarlijkse enquête onder Vlaamse zeugenhouders naar het omschakelproces van individuele huisvesting naar groepshuisvesting. In het vorige nummer van *Landbouw&Techniek* bespraken we het eerste deel van de enquête. We stelden vast dat in 2009 nog maar 25% van de varkenshouders hun drachtige zeugen – of een deel ervan – in groep huisvestten.

Weinig plannen

Uit de bevraging van een representatieve steekproef van Vlaamse zeugenhouders bleek dat het aandeel zeugenhouders dat al hun zeugen nog individueel huisvest, daalde van 90% in 2003 tot 70% in 2007. Tegen 2009 was dit aandeel echter opnieuw gestegen tot 75%. Een kleine minderheid van de respondenten had wel concrete plannen. De grote lijnen van de stalinrichting waren gekend, waardoor ze binnen de 2 jaar de omschakeling naar groepshuisvesting zouden realiseren (figuur 1). Het aandeel varkenshouders dat binnen 2 jaar zou omschakelen, steeg lichtjes van 4% in 2003 naar 7% in 2005, maar bleef van dan af vrij constant. Slechts bij 42% van de plannen ging het om een volledige of gedeeltelijke nieuwbouw. De meerderheid (73%) had plannen om de volledige zeugenstapel om te schakelen naar groepshuisvesting.

Vermits vorig jaar al 25% van de ondervraagden met groepshuisvesting werkte en nog eens 7% van plan was om binnen 2 jaar om te schakelen, kunnen we voorzichtig voorspellen dat tegen 2011 nog steeds 68% van de varkenshouders al hun zeugen individueel zal huisvesten. Er zal dus een serieuze inhaalbeweging nodig zijn om de deadline van 2013 te halen.

Varkenshouders met plannen om binnen de 2 jaar om te schakelen, hadden een typisch profiel. Het ging vaak om jongere landbouwers met een grotere zeugenstapel dan andere varkenshouders. Bovendien was er meer kans dat een opvolger het bedrijf zou overnemen.

Keuze groepshuisvestingssysteem

Aan de varkenshouders met concrete omschakelingsplannen werd gevraagd welke type van groepshuisvestingssysteem ze zouden bouwen. Ruim de helft (54%) koos voor voederligboxen met uitloop (figuur 2). In 2009 waren reeds 44% van alle operationele groepshuisvestingssystemen van dit type. Het ziet er dus naar uit dat dit systeem nog in populariteit zal toenemen. Ook de moderne systemen, zoals elektronische en gefaseerde voedering, lijken langzaam en op beperkte schaal ingang te zullen vinden. Dropvoedering lijkt zich te zullen handhaven rond de 10%. De manueel te bedienen trog- of boxvoedering, de voederstations, en in iets mindere mate ook de onbeperkte voedering, lijken daarentegen aan populariteit te zullen inboeten.

Investeringskost doorslaggevend

Net zoals aan de varkenshouders die reeds werkten met groepshuisvesting, werd aan de varkenshouders die concrete plannen

Tabel 1 Relatief belang van verschillende redenen waarom varkenshouders nog geen plannen hadden om naar groephuisvesting om te schakelen - ILVO 2003-2009

Reden	2003	2005	2007	2009
Huidige stal niet op korte termijn afgeschreven	12	10	8	8
Onvoldoende investeringsruimte	7	8	6	11
Onzekerheid over de toekomst van het bedrijf	11	12	29	16
Onzekerheid over de evolutie van de wetgeving	11	8	3	6
Financieel meer optimaal om zeugen individueel te huisvesten	7	7	4	5
Groepshuisvesting uitstellen is meest rendabel	10	9	6	10
Momenteel sta ik nog niet open voor groepshuisvesting	9	15	9	11
Einde loopbaan, bedrijf stopgezet voor 2013	21	18	8	10
Bedrijf overgenomen voor 2013	4	3	3	5
Onvoldoende informatie over huidige wetgeving	2	2	2	2
Onvoldoende informatie over groepshuisvestingssystemen	4	3	4	5
Ik heb geen weet van verbod op individuele huisvesting	1	1	1	0
Andere	1	3	18	11

Copyright boerenbond

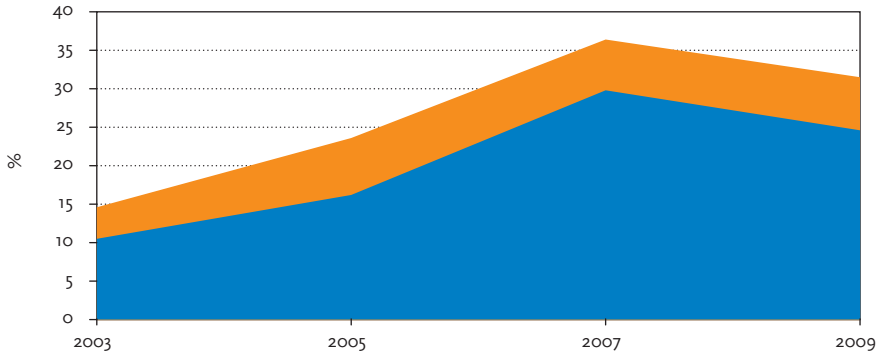

Figuur 1 Evolutie 2003-2009 van het percentage Vlaamse zeugenhouders dat reeds groepshuisvesting gebruikt of die plannen om binnen 2 jaar omgeschakeld te zijn – ILVO 2003-2009

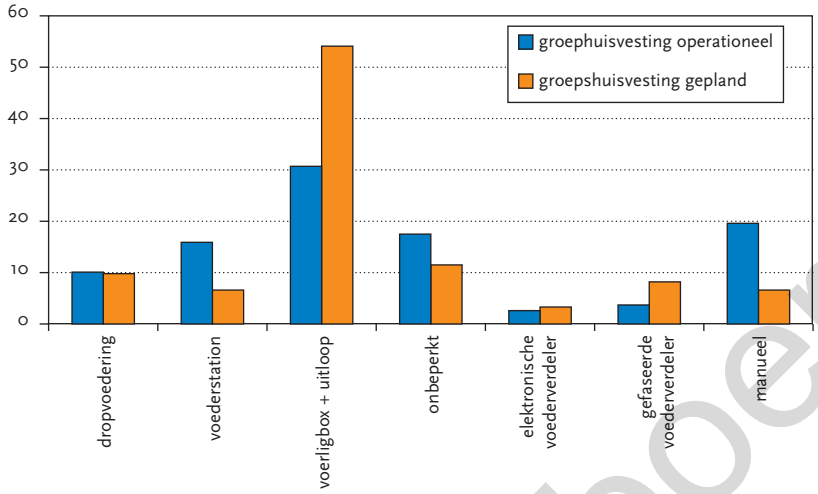

Figuur 2 Percentage groepshuisvestingssystemen van elk type, zoals die bij Vlaamse zeugenhouders reeds voorkomen of gepland worden om te bouwen – ILVO 2003-2009

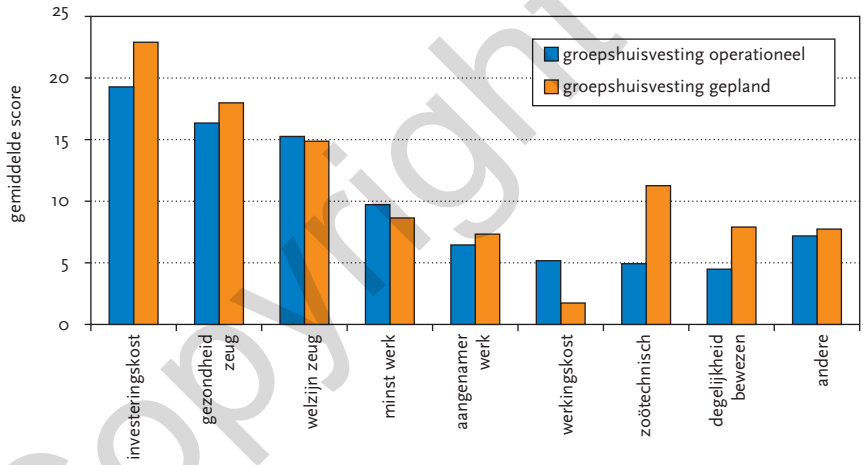

Figuur 3 Relatief belang van verschillende redenen waarom varkenshouders voor een bepaald type van groepshuisvesting kiezen – ILVO 2003-2009

hadden om naar groepshuisvesting om te schakelen, gevraagd naar de voornaamste redenen waarom ze voor een bepaald type van groepshuisvesting zouden kiezen. Opnieuw was de investeringskost de belangrijkste reden, gevolgd door de gezondheid en het welzijn van de zeug (figuur 3). Het belang van de investeringskost leek zelfs nog iets groter bij diegenen die omschakelingsplannen hadden. Het grootste verschil tussen beide groepen varkenshouders ging over de zoötechnische resultaten. Dit was belangrijker voor wie nog moest omschakelen dan voor diegenen die reeds groepshuisvesting hadden. Het omgekeerde was van toepassing voor de werkingskosten van het systeem. Hieraan werd minder belang gehecht door varkenshouders die nog moesten omschakelen.

Varkenshouders die plannen hadden om een groepshuisvestingssysteem met onbeperkte voedering te bouwen, hechtten meer belang aan de investeringskost in vergelijking met wie die voederligboxen met uitloop wilden realiseren.

Redenen om geen omschakeling te plannen

Er werd ook gepeild naar de redenen waarom de grote groep varkenshouders die hun zeugen individueel huisvesten geen plannen had om binnen 2 jaar om te schakelen naar groepshuisvesting (tabel 1). Aan de groep werd gevraagd om 100 punten te verdelen over 13 mogelijke redenen, zodat de puntenverdeling het relatieve belang van elk van die redenen binnen hun motivatie weerspiegelt.

Tussen 2003 en 2009 waren er een aantal opmerkelijke verschuivingen. In 2003 en 2005 was de voornaamste reden dat het bedrijf zou stopgezet worden voordat groepshuisvesting verplicht zou worden. Echter naarmate 2013 dichterbij komt, vermindert het aandeel bedrijven dat voor deze deadline zal stoppen en dus ook het relatieve belang van deze reden. Een andere reden die belangrijker was in 2003 en 2005 dan nadien, was de onzekerheid over hoe de wetgeving in de toekomst zou evolueren. De belangrijkste reden die werd aangehaald in 2007 en 2009 was de onzekerheid over de toekomst van het bedrijf. Met name in 2007 – dat bekend staat als een slecht varkensjaar – bleek dit veruit de belangrijkste reden te zijn.

Het belang van de redenen hing ook af van het type varkenshouder en bedrijf. Voor oudere bedrijfsleiders, zonder opvolger en met een kleine zeugenstapel, was stopzetting van het bedrijf voor 2013 een belangrijke reden. Voor jongere bedrijfsleiders, of bedrijfsleiders met een opvolger en met een grote zeugenstapel, is daarentegen de afschrijving van de bestaande stal en de onvoldoende investeringsruimte van meer doorslaggevend belang.

Conclusies

Uit de enquêtes blijkt dat vorig jaar liefst drie kwart van de Vlaamse varkenshouders hun drachtige zeugen nog steeds individueel huisvestten. Van dit percentage is het aantal varkenshouders dat reeds concrete plannen heeft om binnen de 2 jaar om te schakelen klein. Dit aandeel is bovendien niet toegenomen sinds 2005. Wat wel verandert naarmate de deadline van 2013 dichterbij komt, zijn de redenen waarom veel varkenshouders nog geen plannen hebben gemaakt om naar groepshuisvesting om te schakelen. Einde loopbaan wordt minder doorslaggevend, terwijl het belang van de onzekere toekomst en maximaal uitstel toeneemt. ■

Dit was het tweede en laatste deel over deze tweejaarlijkse enquête bij Vlaamse zeugenhouders.

Copyright boerenbond